

ITXAS-ALDE TALDEAN EUSKEREAREN ERABILERA NORMALDUTEKO JOKABIDEA

BERBAURREA

Bakioko talderik nagusia izan eta here kiderik geienak euskaldunak izanda, Euskal Kulturearen arloan darabilan talde au barruko artuemonetan, zoritxarrez, erdaldun-erdalduna da.

Taldea jaio zanetik, zer edo agaitik, taldearen barruko artuemonetan euskera indarra eta balioa galduz joan da urterik urtera. Euskal Kultura arloan daragoion edozein taldek euskal izkuntzeari garrantzia eta leentasuna emon bearko leuskioz, dauan elburuagaz aurkesanetan sartu gura izango ez baleu, beintzat.

ITXAS-ALDE "talde euskalduna" izendatu bear dogu. Izendatu eta biurtu.

Alandaze, egoera ori arteztu guran, euskerearen aldeko talde barruko zeozelango plangintza eta jokabidea eregi-teari ekin bear jako. Onek euskerearen erabilera bultzatu bear dau. Egitasmoaren arrakastea elburua erakarrigarri egitean eta bear dan erako metodologia, egokia, erabiltean datza.

Ekintza orrek arlo nagusi bitan eragin bearko leuke, arean da:

- Barruko artuemonetan:
 - Formalak.
 - Informalak.
- Kanpoko artuemonetan:
 - Formalak.

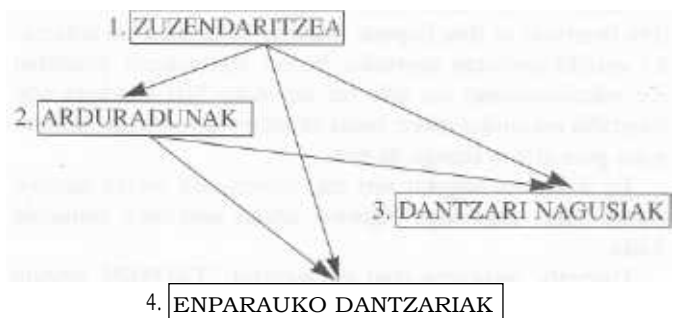
Arlo biotan, baina, bai agozkotasunari, bai idatzizkotasunari jagokenez, atan be.

Egoera dan-dana dala, bada, agozkotasunean ekin eta aalegin andiagoa egin bearko litzake. Barruko agozko artuemonak, formalak eta informalak, euskaldundu bear doguz. Azken orrek dauan garrantzia nabarmendu bearrekoa da. Or dago kakoa eta!

Talde barruan lau artuemon maila legokez. Mailotan taldeko kide guztiak dagoz. Orreri ekiteko, erabilera normalduteko bearra mailaka egiten asi bearko litzake. Maila guztien egoera eta ezak identifikatu ostean, jakina. Ona emen, bada, mailok, artuemon formaletan daben garrantziari jagokonez:

1. mailea (gorengoa): ZUZENDARITZEA.
2. mailea (erabakiorra): ARDURADUNAK-DANTZA IRAKASLEAK.
3. mailea (eraginkorra): DANTZARI NAGUSIAK.
4. mailea (beerengoa): DANTZA IKASLEAK-ENPARAUKO DANTZARIAK.

ARTUEMON FORMALAK

Bai 1. eta bai 2. mailakoak euskaldunbide orretan erabakiorrak dira eta euren sortu leikeen eragin biderkatzaileak on andia egin leikie talde barruko euskereari eta beronen erabilera geitzeari. Orretarako, bai artuemon formaletan, baita informaletan be, euskera uts-utsean egin bearko leukee euren artean zein beerengo mailakoakaz be.

3. mailako dantzari nagusiek eredu izango dira beste guztientzako, baita izkuntza erabilera be. Garrantzi andia dabe, beraz, talde barruko artuemonak euskaldundutera koan. Oneetariko askok talde barruan 2. mailan arduradun lez bear egiten dabe-eta.

Mailotan eragiteko sentsibilizazio eta kontzientziazio bearra egin bear da. Euren ago-miinak eta buru-biotzak euskerearen aide irabazi bear doguz. Taldean euskerearen bultzatzaile eta eragile izan daitezcan. Esan bear da, baina, euskeraz egiteko oiturarik ez daukela, ez etxean, ezta lagunartean be. la danak euskaldunak dira, geienak euskeraz eskolatuak, ganera. Euskerearen aldeko jarrera dabela esaten dabe, baina ori ekintza ez dabe biurtuten. Azkenean, euskeraz egin ezeak erreztasuna galdutea ekarri deutse, euren burua euskeraz ezeroso ikusten dabela, ondorioz, orrek euskeraz egin gura ez izatera daraoaz.

Astekotan ez dago besterik, bada, bultzatzaile eta eragile izan leitekezan orreek euskeraz nongura, noizgura eta beti egiteko konpromezu sendoa onartutea baino. Eta ortik ekintzetara!

ARLO NAGUSIAK ETA IZKUNTZA JOKABIDEA

Arlo nagusiak zeintzuk diran daborduko aitatu doguz. Urrengo onetan, taldean euskerearen erabilera normaldu-

teko egin leitekezan ekintzak zeaztuko doguz, arau erara agertuko badira be.

Euskera erabilera egitasmoak erabilerea bera dau elburu, euskera ikastea erabilerarako tresnea baino ez dana jakinda. Erabilerea geituteko egitasmoa diseinatu bear da. Orretarako, taldean euskereak dauan egoerea sakon aztertu bear da. Bein ori egin ostean, batutako argibideetan oinarrituta, egitasmoa sortu bear da. Egitasmoa ezarterakoan, baina, atarka, mailaka, edota faseka ezarri bearke litzake: elburu zeatzak eta lorgarrietatik asita, gero eta atal geiagotara zabalduz joan. Olan bada, lau fase nabarmenduko litzakez, bakotxari jagokon epea zeaztu bearke litzakela, jakina:

- 1.—Zuzendaritza.
- 2.—Zuzendaritza + arduradunak.
- 3.—Zuzendaritza + arduradun + dantzari nagusiak.
- 4.—Kide guztiak.

Leenengo iru mailek eztabaidagune izan bear dabe. Eta azalduta dagoan antzera, erreskada orretan, eraginkortasunaren arabera, ekin bearke litzakio eginbearrari. Eztabaidaguneotan egitasmoa (elburuak) aurkeztu bearke litzake, Udaleko Euskera Teknikariaren zeregina dala, atan be. Aurrean aitaturako leenengo maila bietan eztabaidatu ta gero, irugarren mailan sortu bear da eztabaidagune nagusia. Ortik urten bearke leukee eta:

- Bein-betiko egitasmoak.
- Borondatean oinarritutako konpromezuak.

Talde osoko kideei eta beronen urko senitartekoei artutako erabagiaren barri emon bearke litzakie. Euki be ITXAS-ALDEk euskera utsean biziteko aurrebaldintza egoki-egokiak daukaz eta.

Taldeko euskerearen erabilera normalkuntzan aurrera egiteko dalako "bateratzaile" (koordinatzaile) orren irudia sortu bearke litzake. Beronen betebearrik nagusia egitasmoa egia bihurtuten lagundutea izango litzake, arean da:

- koordinatza
- ikustaritza
- aolkularitza
- zuzenketak egitea

Euskaldunbidearen jarraipena bear-bearrezkoa da. Erabagetakoa bete dan jakin eta ori beteterakoan sortutako sistorrak eta erreztasunak identifikatu eta aztertu aal izateko.

Barruko artuemonek eguneroko oidalakoak dira. Norbanakoaren borondate on eta gaitasunean datzaz. Barruko artuemonetan euskerearenerabilerea ziurtatuteko, artuemonok giro onean egin bear dira. Euskerearen aldeko giro ona sortuko balitz talde barruan, ondorio onak lortuteko baldintza baikorretan egongo gintzakez. Artuemon informalok araututea ia ezina danez, beraz, areek euskerearen

ren aide irabazteko, euskerearen aldeko inguru eta giroak sortutea da giltza.

Alandaze, urrengoan agertuko dogun talde barruko araudi antzerakoa kanpoko zein barruko artuemon formaletarako mamurtuta dago eta berorren elburua euskerearen erabilpena bermatutea da, erabilerea indartuteko lagun eta argigarri dan ginoan.

EUSKERA **ERABILTEKO** ARARUAK

OROKORREKOAK:

- 1.—Euskera Euskalerriko nazino izkuntzea eta Bakio Euskalerriko zati euskalduna izanik, ITXAS-ALDEk "euskera" berezko izkuntzat artuko dau.
- 2.—ITXAS-ALDE Bakioko taldea dalako eta Bakio Bizkaiko erria izanik, areri jagokon euskera moetea bizkaiera (sartaldeko euskera) dalako, ITXAS-ALDEk idatzizko argitalpen eta agozko aurkezpen guzti-guztietan "BIZKAIERA LITERARIOA" (1) deritxon euskera eredu ontzat artu eta erabiliko dau. ITXAS-ALDE eta Bakioko Erriari jagokozan Bizkaiko euskal nortasun berezia eta Bakioko berezko ondare etnolinguistikoa (2) jagon guran, atan be.

- (1) OARRA: "BIZKAIERA LITERARIOA". Tradizino idatziaren eredu onarriturik, EAeko jaurlaritzak argitaratutako eta Euskaltzaindiak onartutako "BIZKAIEREAREN IDATZ ARAUAK ETA JOSKERA" deritxen araudiak osoturik, euskal izkuntza eredu da.
- (2) OARRA: Taldeak erabiliko dauan "BIZKAIERA LITERARIOA" dalako orretan Bakioko ondare etnolinguistikoa leentasunezko lekuri nagusia izango dau, Bakioko berezko euskal nortasunaren ezaugarri berori jagon guran.

BARRUKO ARTUEMON FORMALAK:

1.—ITXAS-ALDE taldeko kide guztiek euskeraz egiteko eta barruko artuemonak euskeraz biziteko eskubide osoa dauke, talde barruko bizitza euskeraz egin aal izateko.

2.—Bai zuzendaritza, bai arduradunen aldetik, talde barruko artuemon formal guztiak euskera uts-utsean egingo dira: dirala batzarrak, dirala txostenak, dirala entsaioak, dirala oarrak, dirala mezuak, dirala aginduak..., agoz zein idatziz.

3.—Enparauko kideen aldetik, bai euren artean, bai zuzendari eta arduradun diranakazko artuemon formal guztietan euskera uts-utsean egingo dabe dirala batzarrak, dira-

EKINTZAK

la txostenak, dirala entsaioak, dirala oarrak, dirala mezuak, dirala aginduak..., agoz zein idatziz.

4.- Euskerearen erabilerea taldean normalduteko egokitu eta onartutako araudiaren bete-neurriari jarraipena egiteko eta jagokozan neurri artezleak indarrean jarteko jarraipen batzordea sortuko da. Batzorde orretan bateratzailea (koordinatzailea) izendatuko da.

5.- Euskerearen erabilerea ziurtatuteko, dantzarien arduradungaiak aukeratutakoan euskaldunen artean aukuratuko dira. Aal bada, euskera mailarik onena dabenen artean.

6.- Taldean euskerearen erabilerea normalduteko onartuko diran neurri, araudi edo ta abarren barri bai kide guztiei, bai kideen urko senitartekoei emongo jake, aalegin onetan geugaz bat egin daiela eskatuz.

KANPOKO ARTUEMON FORMALAK:

- 1.- Taldearen adierazle eta ezaugarri publikoak euskera utsean egingo dira (izena, kide txartela, zigilua,...).
- 2.- Argitaratuko diran eskutitz, txartel, oar, iragarki, egitarau, egutegi, idazki eta idatzizko argitalpen guztietan, bai barrurako, bai kanporako, euskera utsean egingo dira. Inoiz elebitan egingo balitaz, EUSKEREAK leentasuna izango leuke beti. Onek esan gura dau: idatziz aditzera emongo dan guztia euskeraz bakarrik edota euskeraz nagusiro egingo dala beti.
- 3.- Aurrean adierazota bete aal izateko, sortuko diran aitaturako ekoizpen guztiak euskeraz sortuko dira, eta euskeratik erderarako itzulpena egingo da eta ez iruntzietara.
- 4.- Agozko aurkezpen guztietan adierazoko dan guztia euskeraz, gitxienez eta nagusiro, egingo da beti. Entzulego euskaldunari zuzendutako emonkizunetan euskera uts-utsean egingo da. Bestelango entzulegoari zuzendutakoan euskereari leentasuna emongo jakon jardunbidea erabiliko da.
- 5.- Taldetik kanpo nonora ordezkariitza bialdu bear izango bada, ordezkariok euskaldunak izango dira. Eta Euskalerriko euren agerpenetan euskereak leentasuna izango dau.
- 6.- Bizkaiko eta Euskalerriko erakunde publiko guztiei inoiz eurengandik artutako idazkiei erantzuna emoterakoan, euskera uts-utsean egingo da. Alan be, erakunde orreei edozein idatzizko edo agozko adierazpen egiterakoan.

7.- Bizkaiko eta Euskalerriko talde edo erakunde pribatu guztiei inoiz eurengandik artutako idazkiei erantzuna emoterakoan, euskereak leentasuna izango dau. Alan be, erakunde orreei edozein idatzizko edo agozko adierazpen egiterakoan.

8.- Bakioko, Bizkaiko eta Euskalerriko erakunde, alkarte edo talde publiko nai pribatuagazko artuemona euskera utsean izan daitezcan gura dogula adierazo bear jake (itsaskinak, ezaugarriak, idazkiak ...), artzaileak orren barri izan daian.

9.- Bakioko beste erakunde, alkarte eta taldeakazko artuemona euskera utsean egiteko konpromezua artuko da, itzarmen baten/batzuen bidez. Itzarmen orren/orreen izenpetzaileen arteko artuemona, idatziz zein agoz, beti euskeraz izango dirala adierazoz.

10.- Bakioko, Bizkaia eta Euskalerriko mailan be, euskerearen aide egingo diran agerraldien edo ekintzen aide agertuko dau bere burua ITXAS-ALDEK.

11.- Bakioko kultura eta kirol alkarte edo talde, edota Udalagaz, euskerearen aide bat egingo dau ITXAS-ALDEK.

12.- Euskera erabilerearen ganean artutako erabagien barri emongo jake Bakioko Udal, kultura, kirol eta erritar guztiei, olango antzerako erabagiak artu daiezala dei eginaz batera.

ELEBITASUNA

Euskalerriko entzulego edo irakurle goa euskalduna izango ez danetan elebitasunez egingo jake. Ez edozelango elebitasunez baina, euskereari agoz zein idatziz, edukinez zein kopuruz eta kokapenez, leentasuna emongo deutsonaz baino.

Iniaki MARTIARTU
1997ko zemendian

IRAKURLEAREN ZAKO OARRA: Baleiteke irakurleak ITXAS-ALDE taldea zer dan ez jakitea. Bada, ITXAS-ALDE izeneko taldea Bakioko Dantzari Taldea dogu, Bakioko Euskal Kultura Taldea. Orain dala 25 urte jaio zan. Idazle au taldean ainbat urte emondakoa da eta zeozelan gaur eguneko talde barruko euskera egoera makalak eraginda eta arduratuta daukaz beraren buru-biotzak. Ez dau idazle onek. baina, egoera txar orretara eldu izanagaitik euki leiken erantzukizunik ukatu gura.

BIZKAITARRAI BIZKAIERAZ

EUSKEREAREN JAKITE-MAILEA ITXAS-ALDE TALDEAN

ITXAS-ALDE, 1997ko zinemendian

TALDEA (MAILA)	ADIN TARTEA	G/A	ZENBAT OSOTARA	EUS. AKTOBOAK ALF. EZ ALF.	AUS. PASIBOAK U+B U	ERDALDUNAK	ARDURADUNA GA	OHARRAK
Nagusiak	17 - 27	G	12	9	2	1	Xabier ALE	Ramón-ER.
Nagusiak	19 - 26	A	12	9	1	2	Birji ALF.	
Erdikoak	13 - 21	G	13	9	3	1	Jon ALF.	
Erdikoak I	17 - 21	A	17	17			AintzaneALF.	
Erdikoak II	14 - 18	A	15	15			ElisabeteALF.	
Txikiak I	10 - 13	G	7	6	1	1	Anartz ALE	Iñiaki-ALF.
Txikiak I	10 - 12	A	13	13	1	1	Leire ALF.	
Txikiak I	6- 8	G	9	9	1	1	Unai ALE	
Txikiak I	6= 10	A	7	7	1	1	Eider ALF.	
Txikerrenak	3 - 6	^{A,11} G-3	14	14	1	1	Izaskun ALF.	Birji-ALF.
Musikariak	18 - 32	G	2	2	1	1	Xabier ALF.	Dantzari diran musikariak be badagoz: 5
Zuzendaritza	36 - 39	A1	2	2	1	1		
Laguntzaileak	23 - 56	G	3	2	1	1		Iniaki/Ramón/ Aritza
Guztira		⁵⁰ A-76	126	100	14	7	1	4

ALF.: alfabetatua, ezALF.: alfabetatubakoa, **U+B:** ulertu ondo ta berba gitxi, **U:** ulertu gitxi, **GA:** gaitasuna, **A:** andrazkoa, **G:** gizonzkoa **ER.:** erdalduna